

Dopad zavedení nových směrnic, které mají zamezit daňovým únikům, nelze vyčíslit. Neexistují vhodná zdrojová data

11.11.2024 - | Nejvyšší kontrolní úřad

V letech 2019 a 2020 byly do českého právního systému zavedeny dvě evropské směrnice ATAD* a DAC6, jejichž cílem je zamezit daňovým únikům na dani z příjmů právnických osob.**

NKÚ prověřoval, zda po zavedení těchto směrnic do českého práva došlo ke snížení daňových úniků na dani z příjmů právnických osob a k zefektivnění správy této daně. Kontrola ukázala, že preventivní nebo odrazující dopad zavedených opatření na daňové příjmy nelze kvantifikovat a výši dopadu nových opatření směrnice ATAD ve vztahu k daňovým únikům není možné vyčíslit kvůli nedostatku podkladů - chybí vhodná zdrojová data. Podle zjištění NKÚ nemělo zavedení směrnic významný vliv na efektivnost správy uvedené daně. Zavedení obou směrnic stálo do konce roku 2022 celkem 36,7 mil. Kč. Šlo o mzdové výdaje a výdaje na úpravu informačních systémů.

Příjmy z daně z příjmů právnických osob - jejíž inkaso dosáhlo v letech 2018 až 2022 částky 953,4 mld. Kč - jsou čtvrtým nejvýznamnějším příjmem státního rozpočtu. Kontroloři zjistili, že vzhledem k neexistenci datových zdrojů nemělo Ministerstvo financí informace o účelnosti a efektivnosti pravidel zavedených směrnicí ATAD a nevědělo, zda její dopady odpovídají předpokladům.

Podle NKÚ implementace směrnice DAC6 posílila mezinárodní výměnu informací, ale využitelnost těchto informací byla v ČR minimální. Na základě prověření informací z 927 oznámení podle DAC6 nevyhodnotila Finanční správa ČR (FS ČR) žádná rizika s dopadem na daňové příjmy.

Generální finanční ředitelství (GŘ) nenastavilo postup pro předávání informací z oznámení podle DAC6 místně příslušným finančním úřadům tak, aby správci daně měli k dispozici veškeré informace, např. pro využití při rizikových analýzách a následně při kontrolách. Zpracování informací z oznámení podle DAC6 provádělo GŘ ve většině případů manuálně. Elektronizaci správy daně z příjmů právnických osob v oblasti oznámení podle DAC6 proto NKÚ vyhodnotil jako nedostatečnou.

GŘ do doby ukončení kontroly nenaplnilo jeden ze strategických cílů rozvoje FS ČR ohledně plně elektronického spisu. Do doby ukončení kontroly nedošlo k nahrazení Automatizovaného daňového informačního systému novým informačním systémem, který by umožňoval např. převedení dokumentu v listinné podobě do elektronické podoby s právními účinky originálu. NKÚ zjistil, že GŘ v kontrolovaném období vynaložilo 6,8 mil. Kč na mzdové výdaje za zaměstnance, kteří se zabývali přemístěním spisové dokumentace v listinné podobě.

Požadavkům elektronizace správy daní neodpovídal ani způsob předávání spisové dokumentace z jednotlivých finančních úřadů na Odvolací finanční ředitelství. Kontroloři např. zjistili, že v roce 2022 bylo Odvolacímu finančnímu ředitelství postoupeno v listinné podobě 87 % spisů souvisejících s daní z příjmů právnických osob, ačkoliv tyto spisy byly vedeny zcela elektronicky.

GŘ neposkytlo Evropské komisi za rok 2023 povinné informace o administrativních nákladech vynaložených v souvislosti s automatickou výměnou informací, a postupovalo tak v rozporu se zákonem o mezinárodní spolupráci při správě daní.

* **ATAD - směrnice Rady (EU) 2016/1164** byla zavedena do národní právní úpravy daně z příjmů právnických osob od dubna 2019. Účelem směrnice bylo zamezit daňovým únikům.

** **DAC6 - směrnice Rady (EU) 2018/822** byla do českého daňového práva zavedena od srpna 2020. Jejím cílem je zvýšení transparentnosti a zlepšení přístupu k informacím. Směrnice zavedla povinnost oznamovat přeshraniční uspořádání, která mají za následek mj. získání daňové výhody (přemístění základu daní do jiných zemí s cílem zajistit, aby některé položky příjmu nebyly zdaněny nikde, nebo využívání rozdílů v daňových sazbách).

Pozn.: NKÚ při kontrole správy daně z příjmů právnických osob nezohledňoval roky 2020 a 2021 s ohledem na skutečnost, že veškeré výkonnostní ukazatele byly v těchto letech ovlivněny událostmi souvisejícími s pandemií covidu-19.

<https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/dopad-zavedeni-novych-smernic--ktore-maji-zamezit-danovym-unikum--nelze-vycislit--neexistuji-vhodna-zdrojova-data-id14351>